

ЗМІНИ ІМУНОЛОГІЧНОГО СТАТУСУ ХВОРИХ НА ХРОНІЧНИЙ НЕКАМЕНЕВИЙ ХОЛЕЦИСТИТ ПІД ВПЛИВОМ ЛІКУВАННЯ НАСТОЯНКОЮ ЧИСТОТІЛУ ВЕЛИКОГО
Лукашевич І.В., Пішак О.В., Бачук-Понич Н.В.
Буковинський державний медичний університет, Чернівці

Ураження жовчовивідних шляхів (ЖВШ) системи запального, токсичного та іншого генезу завжди супроводжується змінами активності імунної системи. В свою чергу, порушення функціонального стану імунокомпетентних клітин відіграють суттєву роль у формуванні патологічного процесу у ЖВШ. Це свідчить про необхідність більш глибоких наукових досліджень у вивченні імунних порушень в патогенезі захворювань ЖВШ для розробки і вдосконалення методів лікування. З метою корекції імунних зрушень, на нашу думку, перспективним є використання імуноактивних засобів рослинного походження, зокрема настоянки чистотілу великого (НЧВ).

Імунологічні дослідження проведені у 32 хворих на хронічний некаменевий холецистит (ХНХ) віком від 18 до 69 років, які склали основну групу та 20 аналогічних хворих контрольної групи. Пацієнти в двох групах обстежувалися в період вираженого і помірного загострення. Паралельно було обстежено 19 практично здорових осіб того ж віку. Обстеження проводилися в перші два дні госпіталізації хворого в стаціонар та через 16-18 днів від початку лікування.

Вивчення стану клітинного імунітету у хворих на ХНХ показало, що в період активності патологічного процесу в 38 випадках (72,65%) виявлені зміни в імунному статусі. Аналіз глибини порушень системи Т-лімфоцитів показав, що середня зміна реактивності відмічалася у 36,78%, помірна зміна реактивності – у 35,87%, нормальний стан – у 27,35% обстежених. Ці зміни полягали в розвитку відносно та абсолютної Т-лімфопенії, зниженні вмісту субпопуляцій, функціональної активності Т-клітин, вірогідному підвищенні індексу співвідношення Т-хелперів/Т-супресорів. Визначення залежності кількості, функціональної активності Т-лімфоцитів та їх субпопуляцій від тривалості захворювання та вираженості загострення показало, що Т-лімфопенія була більш вираженою у пацієнтів молодого та зрілого віку, з тривалим анамнезом (10 і більше років), в період максимального вираженого загострення.

Результати дослідження показали, що комплексне лікування ХНХ з використанням НЧВ сприяло більш чіткій нормалізації показників Т-системи імунітету в порівнянні з показниками пацієнтів, яким імуноактивні препарати не призначалися. Зокрема рівень Т-лімфоцитів у хворих, лікованих препаратами ЧВ збільшився в 1,2 рази, в той час як контрольній групі – в 1,07. Кількість активних форм Т-лімфоцитів в основній групі збільшилася в 1,8 рази, а в контрольній – в 1,14. Рівень Т-хелперів та Т-супресорів в основній групі зріс відповідно в 1,61 та 1,53 рази. В контрольній групі теж мала тенденція до покращення цих показників, але зміни у порівнянні з вихідними цифрами були несуттєві.

Слід відмітити, що наведені вище зміни імунологічної реактивності організму були більш вираженими у осіб молодого та зрілого віку і менш помітними у осіб, старших за 50 років.

Отримані результати дають підстави для ширшого використання НЧВ у лікуванні хворих на ХНХ.

ІНТЕРФЕРОНОГЕННИЙ ЕФЕКТ ПРОТЕФЛАЗИДУ У ХВОРИХ НА ГЕРПЕТИЧНИЙ СТОМАТИТ
Макаревич В.А., лікар-стоматолог
Поскутова І.В., в.м.н., проф., проф. каф. клінічної імунології, алергології та медичної генетики
Буковинський державний медичний університет

В більшості випадків при інфікуванні вірусом простого герпесу (ВПГ) і його репродукція не викликає захворювання, тому що контролюється імунною системою, тобто відмічаються лише реакції системного імунітету як клітинної, так й гуморальної його ланок у відповідь на інфекцію. Однак при втраті цього контролю, викликаний імунною дисфункцією, вірус стає агресивним, викликає ураження та деструкцію тканини. Причиною розвитку герпес-вірусної інфекції СО ротової порожнини може бути пригнічення імунітету. Доцільність інтерферонкоригуючої терапії у хворих на герпетичний стоматит пов'язується станом інтерферонгенезу. При розробці оптимальної схеми лікування означеної категорії пацієнтів було використано вітчизняний препарат рослинного походження з противірусною та імуномодулюючою дією - протефлазид. Для вивчення ефективності препарату було обстежено дві групи хворих на герпетичний стоматит - основна та зіставлення.

Обидві групи хворих були рандомізовані за віком і статтю хворих. Протефлазид призначали по 8-10 крапель усередину тричі на добу протягом 12-14 днів поспіль.

Рівень сироваткового α -ІФН у хворих герпетичний стоматит був нижче норми і становив $14,5 \pm 0,3$ пг/мл та у групі зіставлення – $14,2 \pm 0,3$ пг/мл (при нормі $17,9 \pm 0,4$ пг/мл; $P < 0,05$). У хворих герпетичним ураженням СО ротової порожнини спостерігалася знижена концентрація γ -ІФН у крові: в основній групі – $23,5 \pm 1,1$ пг/мл, а в групі зіставлення – $23,2 \pm 1,2$ пг/мл (при нормі $46,4 \pm 0,4$ пг/мл; $P < 0,01$). Отримані дані можуть свідчити, що знижений рівень α - та γ -ІФН викликає вірогідність розвитку рецидивів герметичного стоматиту.

Під впливом імунокорекції в середньому на 14-16-й день лікування у більшості обстежених основної групи відзначена суттєва позитивна динаміка концентрації α - і γ -ІФН у крові. В основній групі концентрація α -ІФН у крові після завершення лікування підвищувалася і складала у середньому $20,6 \pm 0,4$ пг/мл ($P < 0,05$), тобто кратність його зростання складала 1,42 рази стосовно початкового рівня і 1,15 рази вище норми. В групі зіставлення вміст сироваткового α -ІФН зростав більш повільно і його рівень дорівнював $16,3 \pm 0,3$ пг/мл, що було в 1,15 рази вище початкового рівня, залишаючись нижче референтної норми. Використання протефлазиду у хворих на герпетичний стоматит приводило до зростання концентрації γ -ІФН у 2,1 рази від початкового рівня, яка досягала $49,2 \pm 1,6$ пг/мл ($P < 0,01$). Рівень γ -ІФН у крові пацієнтів групи зіставлення був нижчим в порівнянні з основною групою в середньому в 1,4 рази і його вміст складав $34,5 \pm 1,5$ пг/мл ($P < 0,01$). Використання в комплексному лікуванні протефлазиду сприяло поліпшенню інтерфероновому статусу у хворих на герпетичний стоматит, в той же час у групі хворих, які не одержували імунокорекції (група зіставлення), у значній частині пацієнтів зберігався імунодефіцитний стан, який залишався без істотного поліпшення протягом всього періоду спостереження.

Для з'ясування тривалості інтерферономодулюючого ефекту протефлазиду в обстежених хворих проведено імунологічне дослідження через 2-3 міс. після закінчення введення препарату. Встановлено, що в 62,3% випадків основної групи відмічалася збереження рівня α - і γ -ІФН в межах норми, а у решті (37,7%) обстежених спостерігалася помірне зниження вивчених показників, що було підставою для проведення повторних курсів імунокорекції з призначенням протефлазиду. Таким чином, при початково пониженому рівні γ -ІФН в динаміці лікування комбінацією імуноактивним препаратом протефлазидом спостерігалася підвищення його концентрації, що може свідчити про відновлення функціональної активності Т- і В-лімфоцитів.

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ФЛАВОНІДНИХ ФІТОЗАСОБІВ В КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ БРОНХІТ
Малкович Н.М., Бобкович К.О.
Буковинський державний медичний університет

Гострий бронхіт (ГБ) являє собою досить поширене захворювання респіраторної системи, переважно вірусного генезу. При недостатній ефективності інтерферонгенезу, фагоцитарної активності макрофагів, ендо- та екзогенній недостатності імунної системи перебіг ГБ втрачає риси циклічності, трансформуються в затяжний та рецидивувальний процеси. У згаданій клінічній ситуації актуальними збудниками патологічного процесу є також бактерії. Антибіотикотерапія при цьому є високоефективним етіологічним методом лікування, але не вирішує питання патогенетичної корекції імунного дефекту, попередження хронізації запалення слизової дихальних шляхів.

Нами апробоване застосування фітозасобів Протефлазид (Екофарма, Україна) та Умкалор (DNU, Німеччина) в комплексному лікуванні хворих на ГБ із затяжним та рецидивувальним перебігом.

Протефлазид являє собою стандартизований за флавоноїдними глікозидами екстракт трав війника наземного та лувовика дернистого. Флавоноїдні сполуки, що містяться у Протефлазиді, здатні пригнічувати вірусоспецифічні ферменти ДНК-полімерази, тимідинкінази і зворотню транскриптази у вірусінфікованих клітинах. Одночасно препарат викликає збільшення продукції ендогенних альфа- і гамма-інтерферонів, що збільшує неспецифічну резистентність організму до вірусної і бактеріальної інфекції, нормалізує імунний статус людини.

Препарат Умкалор містить екстракт з коріння південноафриканської рослини *Pelargonium reniforme/sidoides*. Основними фармакологічними діями препарату Умкалор є антимікробна активність та модуляція неспецифічної і специфічної імунної відповіді шляхом стимуляції фагоцитарної активності макрофагів, вивільнення з них NO, інгібування лейкоцитарного хемотаксису. Окрім цього, препарату властиві муколітичні властивості.